

महाराष्ट्र जैवइंधन उत्पादन धोरण तयार
करण्यासंदर्भात शिफारशी करण्यासाठी
समिती स्थापित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग
शासन निर्णय क्र. जैइंधो २०२३/ प्र.क्र. १९१/ उद्योग-७
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक २२/११/२०२३

प्रस्तावना :-

जीवाश्म इंधन हा देशातील इंधन क्षेत्राचा अविभाज्य घटक असून जीवाश्म इंधन हे मर्यादित, प्रदूषणकारी आणि अनवीकरणक्षम (Non-renewable) असल्याने त्याच्या वापरास मर्यादा आहेत. जीवाश्म इंधन आधारित इंधनावरील अवलंबित्व कमी करून परकीय चलनाचा खर्च कमी करण्यासाठी तसेच पर्यावरणास अनुकूल इंधन निर्मिती करण्याला प्रोत्साहन देणे आवश्यक आहे. देशाच्या कच्च्या तेलाच्या गरजेपैकी सुमारे ७७% व नैसर्गिक वायूच्या गरजेपैकी सुमारे ५०% आयात करावी लागते. केंद्र शासनाने सध्याच्या जीवाश्म इंधनाच्या वापराचे प्रमाण कमी करण्यावर भर दिलेला असून त्याकरीता आयातीवरचे अवलंबित्व कमी करून आयात पर्यायीकरणाचा उपाय अवलंबला आहे. तसेच सन २०२३ पर्यंत देशातील कार्बन फूटप्रिंट ३०-३५% कमी करण्याचे लक्ष्य निश्चित केले आहे.

२. राष्ट्रीय जैवइंधन धोरण हे सन २०१८ मध्ये घोषित करण्यात आले असून त्याअंतर्गत राबविण्यात येणा-या इथेनॉल ब्लेंडेड पेट्रोल (EBP) कार्यक्रमांतर्गत सन २०३० पर्यंत २० टक्के इथेनॉलचे पेट्रोलमध्ये तसेच ५ टक्के जैविक डिझेलचे (Bio Diesel) डिझेलमध्ये ब्लेंडींग करण्याचे लक्ष्य निश्चित करण्यात आले आहे. तदनंतर कॅबिनेट कमिटी ऑन इकॉनॉमिक अफेयर्सच्या (CCEA) दिनांक २१/१२/२०२० रोजीच्या बैठकीमध्ये यापूर्वी निश्चित करण्यात आलेले वरील लक्ष्य सन २०२५ पर्यंत साध्य करण्याचे निर्धारित केले आहे.

३. सदर प्रयोजनार्थ विशेष सचिव, नीति आयोग यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमण्यात आलेल्या समितीने इथेनॉल ब्लेंडेड इंधनाचा वापर वाढविण्याकरीता किरकोळ स्तरावर कर माफी स्वरूपातील प्रोत्साहने देण्याबाबत तसेच इथेनॉल ब्लेंडेड इंधनाचा वापर करण्यायोग्य वाहनांना कर प्रोत्साहने देण्याबाबत शिफारस केली आहे. त्याचबरोबर इथेनॉलच्या उत्पादनाकरीता कमी पाणी ग्रहण करणा-या धान्यांचा जसे की, मका व २G फिडस्टॉकचा वापर करण्याकरीता शासनामार्फत प्रोत्साहन देण्यात यावे, अशी शिफारसही सदर समितीमार्फत करण्यात आली आहे. सद्यस्थितीत राज्यात ९ टक्के इथेनॉलचे पेट्रोलमध्ये ब्लेंडींग करण्यात येत असून सन २०२५ पर्यंत २० टक्के एवढे राष्ट्रीय लक्ष्य साध्य करण्यासाठी राज्याला मोठा वाव आहे. राज्यामध्ये उपलब्ध जैविक टाकाऊ बाबी (Feedstock), जसे की बायोमास, शर्करायुक्त वनस्पती कचरा, शहरी घनकचरा, प्राण्यांपासून निर्मित कचरा, शेती क्षेत्रातून निर्मित इतर पिके यापासून राज्यात संपीडित जैविक वायूच्या (CBG) उत्पादनास चालना देणे निकडीचे आहे. याबाबींचा विचार करून राज्याचे सर्वसमावेशक असे जैवइंधन उत्पादन धोरण तयार करण्यासाठी समिती स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र जैवइंधन उत्पादन धोरण तयार करण्याकरीता राज्य शासनास शिफारशी करण्याकरीता खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

१.	प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग, मंत्रालय, मुंबई	अध्यक्ष
२.	अपर मुख्य सचिव (वित्त) अथवा त्यांचे प्रतिनिधी, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
३.	अपर मुख्य सचिव (कृषी) अथवा त्यांचे प्रतिनिधी, कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
४.	अपर मुख्य सचिव (सहकार) अथवा त्यांचे प्रतिनिधी, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
५.	प्रधान सचिव (नियोजन) अथवा त्यांचे प्रतिनिधी, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
६.	प्रधान सचिव (ऊर्जा) अथवा त्यांचे प्रतिनिधी, उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
७.	प्रधान सचिव (नवि-२) अथवा त्यांचे प्रतिनिधी, नगरविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
८.	सचिव (अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग) अथवा त्यांचे प्रतिनिधी, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
९.	श्री. शिशिर जोशीपुरा, मुख्य कार्यकारी अधिकारी तथा व्यवस्थापकीय संचालक, प्राज इंडस्ट्रीज	सदस्य
१०.	डॉ. संतोष गोंधळेकर, संचालक, प्रायमो अँग्रोगॅस	सदस्य
११.	श्री. सुबोध कुमार, माजी कार्यकारी संचालक, इंडियन ऑईल कॉर्पोरेशन लि.	सदस्य
१२.	विकास आयुक्त(उद्योग), उद्योग संचालनालय, मुंबई	सदस्य सचिव

२. महाराष्ट्र जैवइंधन उत्पादन धोरणाची सर्वसाधारण उद्दीष्टे खालीलप्रमाणे असतील :-

- संयुक्त राष्ट्रसंघाने निश्चित केल्याप्रमाणे हवामानातील बदल व त्याचे दुष्परिणाम यांचा सामना करण्यासाठी राज्यामध्ये पर्यावरणपूरक अशा संपीडित जैविक वायू (CBG) तसेच इथेनॉल उत्पादन व त्याचे पेट्रोलसोबत ब्लेंडिंग करण्यास प्रोत्साहन देणे.
- राज्यामध्ये उपलब्ध विविध जैविक टाकाऊ बाबी (Feedstock), जसे की बायोमास, शर्करायुक्त वनस्पती कचरा, प्राण्यांपासून निर्मित कचरा, शेती क्षेत्रातून निर्मित इतर पिके तसेच शहरी घनकचरा इत्यादीपासून जैवइंधन निर्मितीसाठी राज्याला गुंतवणूकीकरीता पसंतीचे ठिकाण म्हणून प्रस्थापित करणे.
- राज्यामध्ये औद्योगिक व परिवहन क्षेत्रातील पारंपारिक इंधनावरील अवलंबित्व कमी करून जैवइंधनांचा वापर अधिकाधिक करणे.
- जैवऊर्जा प्रक्रिया संयंत्रास (Bioenergy process plant) प्रोत्साहन देण्यासाठी सहाय्यभूत उद्योगांची उभारणी करून औद्योगिकरणाला चालना देणे.
- राज्यातील शेतक-यांच्या पूरक व्यवसायाच्या संधी वाढवून त्यांचे उत्पन्न वाढविणे.

- vi. राज्याच्या ग्रामीण भागामध्ये अतिरिक्त रोजगार (प्रत्यक्ष तसेच अप्रत्यक्ष) निर्माण करणे.
 - vii. कृषी अवशेष जाळण्याचे प्रमाण कमी करून प्रदूषण पातळी कमी करणे.
३. सदर समितीची कार्यक्षमता खालीलप्रमाणे राहिल :-
- i. वर नमूद केलेली उद्दिष्टे प्रभावीपणे साध्य करण्यासाठी याविषयी केंद्र शासनाचे धोरण व सूचना, इतर राज्यांची याविषयीची धोरणे व त्याबाबतची फलनिष्पत्ती इत्यादी बाबत अभ्यास करून राज्याचे उक्त धोरण तयार करण्यासंदर्भात समितीने अहवाल तयार करावा.
 - ii. सदर समितीद्वारे जैवइंधन उत्पादन धोरणाचा मसुदा ३ महिन्यांमध्ये सादर करण्यात येईल.
 - iii. सदर समितीच्या आवश्यकतेनुसार वेळोवेळी बैठका आयोजित करणे.
४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर www.maharashtra.gov.in येथे उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३११२२१०४६४४५११० आहे.
- महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संजय देगांवकर)

सह सचिव(उद्योग), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मंत्री (उद्योग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. अपर मुख्य सचिव, कृषी विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. अपर मुख्य सचिव (सहकार), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव (ऊर्जा), उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव (नवि-२), नगरविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. विकास आयुक्त (उद्योग), उद्योग संचालनालय, मुंबई
११. श्री. शिशिर जोशीपुरा, मुख्य कार्यकारी अधिकारी तथा व्यवस्थापकीय संचालक, प्राज इंडस्ट्रीज
१२. डॉ. संतोष गोंधळेकर, संचालक, प्रायमो अॅग्रोफॅस
१३. श्री. सुबोध कुमार, माजी कार्यकारी संचालक, इंडीयन ऑईल कॉर्पोरेशन लि.
१४. निवडनस्ती (उद्योग-७)